

Nobelprisen i økonomi

SVEND HYLLEBERG

Professor,
Institut for økonomi,
Aarhus Universitet

Efter min opfattelse er Nobelprisen i økonomi lige så meget en Nobelpris, som dem der i øvrigt uddeles. Ganske vist kommer pengene ikke fra Alfred Nobels fond, men jeg ser ikke noget særligt prisværdigt i at modtage penge fra "*Le marchand de la mort*", som der stod i den for tidligt skrevne nekrolog, der efter sigende var årsag til Alfreds Nobels bekymring for sit eftermæle og oprettelsen af Nobelprisen.

Jeg synes heller ikke, det er vanskeligere at uddele prisen i økonomi end i de andre områder, hvor det sker. Og man kunne for min skyld oprette Nobelpriser på andre områder. Hvis man ellers kunne finde pengene.

Om der er politisk bias i uddelingerne og bestemte skoler, der får for mange priser? Det er givet, at prisuddelingerne afspejler synspunkterne hos de komiteer af gode svenske videnskabsmænd og kvinder, der uddeler dem, og det uanset hvilken pris der tales om.

Det er også givet, at der bliver foretaget en meget grundig videnskabelig screening og fagfællebedømmelse, forinden priserne tildeles, så efter min mening og erfaring er der ikke noget at komme efter. Det bliver gjort så godt, som det kan gøres, og bestemt bedre end i så mange andre tilfælde.

Er der nogen modtagere af Nobelprisen i økonomi, der ikke har fortjent prisen, og er der nogle, der ikke har modtaget den, som burde have den? Jeg har gennemgået samtlige modtagere, og efter min mening kan der argumenteres rimeligt overbevisende for alle. Der er også en del, der burde få den, men det må jo være sådan, og nogen kan nå det endnu.

Derimod er det min opfattelse, at nogle af Nobelpristagerne desværre har bidraget til en uheldig udvikling inden for visse områder af økonomi. I hvert fald set i bakspejlet.

Når forskningen og undervisningen i makroøkonomi i vore dage synes at have svært ved at finde anvendelse i den virkelige verden udenfor universiteternes babelstårne, skyldes det utvivlsomt påvirkningen fra folk som Robert Lucas, Nobelpristager i 1995, og Finn Kydland og Edward Prescott, der fik Nobelprisen i 2004.

De, og andre med dem, har desværre været i stand til at overbevise en generation af økonomer om, at vejen frem var at basere makroøkonomi på eksistensen af en repræsentativ agent, der opfører sig som den optimerende Homo Oeconomicus, der beskrives i de mikroøkonomiske lærebøger.

Dette på trods af, at økonomer som Sonnenschein, Mantel og Nobelpristageren Debreu allerede i begyndelsen af 1970'erne beviste, at de restriktioner, som den økonomiske mikroteori ligger på de enkelte agenter, og som f.eks. medfører en faldende kompenseret efterspørgselskurve, weak law of revealed preference mv., overhovedet ikke gælder for en gruppe af sådanne agenter, dvs. for en hel økonomi, medmindre man påstår, at makroøkonomien består af én agent, den repræsentative, eller man opstiller fuldstændigt uacceptable og urealistiske antagelser om agenternes præferencestruktur. At man således i en situation, hvor samtlige medlemmer af en gruppe foretrækker situation A for situation B, alligevel har, at den repræsentative agent for gruppen foretrækker B for A, er selvfølgelig en uacceptabel mulighed. En glimrende oversigt over makroteori baseret på en repræsentativ agent er givet i Kirman (1992).

Når de antagelser, der i mikroøkonomien pålægges den enkelte agent, ikke pålægger den repræsentative agent tilsvarende eller blot afledede restriktioner, er det selvfølgelig umuligt at påstå, at denne f.eks. maksimerer en kriteriefunktion, der afspejler kriteriefunktionen hos de agenter, som skal repræsenteres.